

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра державного управління
документознавства та інформаційної діяльності

<https://doi.org/10.31713/st1-220170>

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

збірник наукових праць
Випуск 1-2, 2017 р.

Рівне – 2017

Редакційна колегія

Мошинський Віктор Степанович, головний редактор, д-р сільгосп. наук, професор, ректор Національного університету водного господарства та природокористування;
Савіна Наталія Борисівна, відповідальний редактор д-р екон. наук, професор, проректор з наукової роботи та міжнародних зв'язків НУВГП;
Якимчук Аліна Юрївна, відповідальний секретар, к.е.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП.

Алейнікова Олена Володимирівна, д-р наук з державного управління, професор, завідувач кафедри економічної теорії НУВГП;
Адамчак Станіслав, професор, ректор Свентокшиського технічного університету в Кельці (Польща);
Акімов Олександр Олексійович, к.держ.упр., заступник начальника відділу правового забезпечення Національної служби посередництва і примирення;
Антонова Світлана Євгенівна, к.е.н., доцент кафедри державного управління та місцевого самоврядування НУВГП;
Балабасва Зінаїда Василівна, д-р філос. наук, професор кафедри регіонального управління і публічного адміністрування ОРДУ НАДУ при Президентіві України;
Бова Тетяна Вячеславівна, д-р наук з державного управління, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП;
Бондарчук Наталія Володимирівна, д-р наук з державного управління, професор, професор кафедри обліку і аудиту Дніпропетровського аграрно-економічного університету;
Бугайцов Сергій Георгійович, д-р наук з державного управління, професор, головний науковий співробітник відділу радіоіндукованих онкологічних захворювань ДУ «Національний науковий центр радіаційної медицини» НАМН України;
Бутник Олена Олександрівна, к.держ.упр., доцент, ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України;
Валух Андрій Михайлович, к.е.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП;
Васильєва Олександра Іллівна, д-р наук з державного управління, професор, професор кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом НАДУ при Президентіві України;
Ващенко Костянтин Олександрович, голова Національного агентства України з питань державної служби;
Граца Тадеуш, професор, ректор Вищої школи Єврорегіональної економіки ім. Альчіде де Гаспарі в Юзефові (Польща);
Гаман Микола Васильович, д-р наук з державного управління, професор, Перший заступник керуючого справами Апарату Верховної Ради України;
Дробко Едуард Васильович, к.держ.упр., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП;
Загорський Володимир Степанович, д-р екон. наук, професор, ректор Львівського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України;
Іванюта Павло Васильович, д-р наук з державного управління, доцент, професор кафедри фінансів Вінницького кооперативного інституту;
Івашова Людмила Миколаївна, д-р наук з державного управління, професор, Академія митної служби України, завідувач кафедри державної служби та митної справи;
Кальниш Юрій Григорович, д-р наук з державного управління, професор, професор кафедри парламентаризму та політичного менеджменту НАДУ при Президентіві України;
Коваленко Микола Миколайович, д-р наук з державного управління, доцент, доцент кафедри економічної теорії та фінансів Харківського регіонального інституту НАДУ при Президентіві України;
Корбутяк Віктор Іванович, к.т.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП;
Крачунов Хрісто, д-р інж. наук, професор, Технічний університет Варна (Болгарія);
Левицька Світлана Олексіївна, д-р екон. наук, професор, директор Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту та права НУВГП;
Левченко Наталія Михайлівна, д-р наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри обліку і аудиту Запорізького національного технічного університету;
Лопушинський Іван Петрович, д-р наук з державного управління, професор, завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету;
Малиновська Олена Анатоліївна, д-р наук з державного управління, головний науковий співробітник Національного інституту стратегічних досліджень;
Олійченко Ігор Михайлович, д-р наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту інноваційної діяльності та державного управління Чернігівського національного технологічного університету;
Павлов Володимир Іванович, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів і економіки природокористування, академік Академії економічних наук України та Української академії економічної кібернетики, заслужений економіст України, Віце-президент Спілки економістів України;
Петрос Ольга Михайлівна, д-р наук з державного управління, професор кафедри соціальної та гуманітарної політики НАДУ при Президентіві України;
Пархоменко-Кучевіл Оксана Ігорівна, д-р наук з державного управління, професор, головний науковий співробітник Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування НАДУ при Президентіві України;
Романенко Євген Олександрович, к.держ.упр., докторант кафедри державної політики та управління політичними процесами НАДУ при Президентіві України;
Руденко Ольга Мстиславівна, д-р наук з державного управління, директор Інституту глобальних стратегій управління НУ «Острозька академія»;
Сазонець Ігор Леонідович, д-р екон. наук, професор кафедри міжнародної економіки НУВГП;
Скрипчук Петро Михайлович, д-р екон. наук, професор кафедри менеджменту НУВГП;
Сиченко Віктор Володимирович, д-р наук з державного управління, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій Дніпропетровського державного аграрного університету;
Сохнич Анатолій Якович, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри управління земельними ресурсами Львівського національного аграрного університету;
Чмель Сильвія, професор, директор Інституту медичних наук Університету підприємництва у Варшаві (Польща);
Шпак Юрій Валерійович, д-р наук з державного управління, доцент, в.о. завідувача кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП;
Штурхецький Сергій Володимирович, к.держ.упр., депутат Рівненської обласної ради, завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності НУ «Острозька академія».

Збірник засновано з жовтня 2013 року. Виходить щоквартально.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 20360-10160 Р від 11.10.2013 року

Поштова адреса редакції:
33028, м. Рівне, вул. Приходька, 75, к. 238
Телефон: +380362 22-10-42
e-mail: zbir-dyms@ukr.net
http://nuwm.edu.ua

Засновники:
Національний університет водного господарства та природокористування, кафедра державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

Видавець і виготовлювач:
Редакція журналу «Стратегія і тактика державного управління», Кафедра державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування

Редакційно-видавничий відділ НУВГП
33028, м. Рівне, вул. Соборна, 11
Телефон: +38 (0362) 63-57-31

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції. Відповідальність за добір і викладення фактів особисто несуть автори статей. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Рекомендовано до друку Вченою радою НУВГП від 19.04.2019 р.
Підписано до друку 19.04.2019 р.
Наклад – 1000 прим.

Редакція залишає за собою право на незначне корегування, редагування і скорочення статей авторів, а також літературне виправлення (зі збереженням головних висновків та стилю авторів). Надані до друку матеріали не повертаються авторам.

СТРАТЕГІЯ І ТАКТИКА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Чачанідзе Г., Бучашвілі Г. Кредитна система проектування університетських академічних планів та курсів	5
Зима І. Я. Значення освітніх інститутів у вдосконаленні системи державного управління підготовкою медичних кадрів	8
Маланчук Л. О., Дряєва І. П. Посилення стійкості інформаційного суверенітету України в сучасних умовах	17
Саленко А. С. Вдосконалення системи державного управління в контексті лібералізації підприємницької діяльності	21
Тихончук Л. Х. Державне регулювання економічної діяльності корпорацій в міжнародному інституційному середовищі	26
Фесянов П. О. Адаптація державного управління і державної служби до стандартів європейського союзу: організаційно-правові аспекти	32
Цецик Я. П. Вплив органів влади на суспільно-політичну ситуацію на Волині на початку 1920-х рр.	39
Шанюк В. І. Проблеми реформування місцевого самоврядування на Рівненщині на прикладі Городоцької сільської ради Рівненського району	46
ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	
Сазонець І. Л. Міжнародний досвід управління державною власністю в корпоративних структурах	51
Ханін І. Г. Теоретичні основи дослідження онтології інформаційних процесів в світовій економіці	60
Гладченко А. Ю. Проблеми макроекономічної рівноваги на національному рівні	66
Криворучко О. П. Удосконалення механізмів розвитку дорожньої галузі в контексті реалізації інвестиційних інфраструктурних проектів	72
Лецер Ю. О. Концептуалізація стану функціонування ІТ-підприємств України	80
Сазонець О. М., Валиулліна З. В., Качан О. І. Аналіз інформаційної складової в корпоративних моделях	88
Стець Н. В. Формування стратегії економічного розвитку сільського господарства	95
Ковшун Н. Е., П'ятка Н. С. Особливості екологічного інвестування у країнах ЄС та Україні: статистичний огляд	99
Середюк Т. Б. Стратегії управління дифузією інновацій на ринках високих технологій в умовах інваріантності	105
Альшаафі Мохамед Алі Теоретичні підходи до виявлення напрямів реформування системи стратегічного управління закладів охорони здоров'я	118

STRATEGIES AND TACTICS OF PUBLIC ADMINISTRATION

Guram Chachanidze, Goderdzi Buchashvili	
The Credit System of Designing the University Academic Plans and Curricula	5
Zyma I. Ya.	
The Value of Educational Institutions in Improving the System of Public Administration Training of Medical Personnel	8
Malanchuk L.O., Driaieva I. P.	
Strengthening of Stability of Information Governance of Ukraine in Modern Conditions	17
Salenko A. S.	
The Institutional Framework for State Support for the Liberalization of Entrepreneurial Activity	21
Tykhonchuk L. Kh.	
State Regulation of Economic Activity of Corporations in the International Institutional Environment	26
Fesianov P. O.	
Adaptation of Public Administration and Civil Service To the Standards of the European Union: Organizational and Legal Aspects	32
Tsetsyk Y. P.	
Influence of Authorities in the Social and Political Situation in the Folk At the Beginning of the 1920 years	39
Shaniuk V. I.	
Problems of Local Selfgovernance Reform on the Example of the City Regional River Council of the Rivnen District	46

ECONOMIC ISSUES OF PUBLIC ADMINISTRATION

Sazonets I. L.	
International Experience of Management of State Property in the Corporate Structure	51
Khanin I. H.	
Theoretical Foundations of the Study of the Ontology of Information Processes in the World Economy	60
Hladchenko A. Y.	
Problems Of The Macroeconomic Equilibrium At The National Level	66
Kryvoruchko O. P.	
Improvement of Mechanisms Road Sector in the Context of Infrastructure Investment Projects .	72
Letser Yu. O.	
Conceptualization of the State of Functioning of It Enterprises of Ukraine	80
Sazonets O. M., Valiullina V. Z., Kachan O. I.	
Analysis of the Information Company in Corporate Models	88
Stets N. V.	
Formation of the Economic Development Agricultural Strategy	95
Kovshun N. E., Piatka N. S.	
Features of Environmental Investment in the Eu and Ukraine: Statistical Review	99
Serediuk T. B.	
Strategies for Managing the Diffusion of Innovations on High-Tech Market in Conditions of Invariance	105
Alshaafi Mohamed Ali	
Theoretical Approaches to Detection of Directions Reforming the System of Strategic Governance of Health Institutions	118

28. Sah R., Stiglitz J. E. The Invariance of R&D to the Number of Firms in the Industry. Yale University. 1986. URL: <https://www.econstor.eu/handle/10419/160408>. (data zvernennia: 15.03.2019).
29. Meade P. T. High Tech Product Strategy. Semantic Scholar. 2002. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/High-Tech-Product-Strategy-Meade/08310a66d9c29f4f4587143d6a78dfd618652143>. (data zvernennia: 02.10.2018).
30. Mobile Operating System Market Share Worldwide. Jan 2009 – Sept 2018. StatCounter Global Stats. 2018. URL: <http://gs.statcounter.com/os-market-share/mobile/worldwide/#monthly-200901-201809>. (data zvernennia: 17.10.2018).

Рецензент: д.е.н., професор І. Г. Ханін

УДК 65.011.56:331.104.2

<https://doi.org/10.31713/st1-2201718>
JEL Classification: M 14, I 10, H 44

Альшаафі Мохамед Алі

держава Лівія
аспірант Національного університету водного господарства та природокористування

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЯВЛЕННЯ НАПРЯМІВ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Alshaafi Mohamed Ali

State of Libya
Post-graduate Student,
National University of Water and Environmental Engineering

THEORETICAL APPROACHES TO DETECTION OF DIRECTIONS REFORMING THE SYSTEM OF STRATEGIC GOVERNANCE OF HEALTH INSTITUTIONS

Визначено теоретичні підходи до виявлення напрямів реформування діяльності закладів охорони здоров'я, досліджено думки вчених-економістів, що працюють в сфері економіка та організації діяльності медичних закладів, проаналізовано відмінності сучасного етапу розвитку системи охорони здоров'я від системи охорони здоров'я, що існувала в командно-адміністративній системі.

The theoretical approaches to revealing the directions of reforming the activity of healthcare institutions are determined, the opinions of the scientists-economists working in the field of economics and the organization of the activity of medical institutions are researched, the differences of the modern stage of the health care system development from the system of health protection that existed in the command -administrative system.

Ключові слова: теоретичні, підходи, виявлення, напрями, реформування, діяльність, заклади, охорона, здоров'я.

Keywords: theoretical, approaches, revealing, directions, reformation, activity, institutions, protection, health.

Постановка проблеми. Питання створення ефективного працюючого закладу охорони здоров'я, що відповідає всім вимогам ринкової соціально-орієнтованої економіки є одним з головних питань розвитку нашої країни. Не дивлячись на специфіку та мультидисциплінарність цього питання, яке досліджують і фахівці медичної сфери і спеціалісти з державного управління, воно має значний економічний акцент.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом значна кількість вчених економістів досліджували питання економіки та організації медичної сфери та діяльності закладів охорони здоров'я. Серед таких науковців слід визначити Бенько З.Д., Дорофійенко В.В., Зиму І.Я., Камінську Т.М., Коваль О.А., Літвінов О.С., Міщенко В.А., Рогову О.Г., Сазонця І.Л., Сазонець О.М., Степанова О.В.

Більш спеціалізованими питаннями, що присвячені проблемам державного управління медициною та управління закладами охорони здоров'я переймалися такі науковці – фахівці з державного управління як: Білинська М.М., Бондарєва Л.В., Долот В.Д., Єрошкіна Т.В., Карамішев Д.В., Ларіна Р.Р., Надюк З.Р., Поживілова О.В., Радиш Я.Ф., Шевцов В.Г.

Однак і управлінські і економічні аспекти цієї проблеми слугують інструментами реалізації соціальної політики держави, одним з головних елементів якої є медична сфера. Медицина, як і освіта, культура, наука завжди була пріоритетним напрямом піклування держави про громадян, однак з точки зору фінансування, лишаючись тільки на бюджетному фінансуванні не отримувала достатнього розвитку. Нові можливості комерціалізації закладів охорони здоров'я і медичної сфери взагалі надають нові можливості для реалізації напрямів запровадження соціальної політики в цій сфері. Відомими науковцями-економістами, що досліджують питання соціального значення медицини та використання медичних закладів як об'єктів соціальної інфраструктури є: Авраменко Н.В., Безтелесна Л.І., Драч О.І., Квітка А.В., Пігуль Н.Г., Ситар А.Й., Тимошенко М.М.

Мета статті. Метою статті є визначення теоретичних підходів до виявлення напрямів реформування діяльності закладів охорони здоров'я. Процес реформування закладів

охорони здоров'я повинен проходити в межах загальної моделі трансформації системи охорони здоров'я в країні.

Виклад основного матеріалу. Найбільш визначні наукові школи з питань дослідження економіки та менеджменту управління закладами охорони здоров'я науковцями України подано в таблиці 1.

Серед науковців, що активно досліджують процеси управління закладами охорони здоров'я слід відзначити О.Бобровську та І.Хажило, які в своїй статті «Розвиток управління сферою здоров'я в Україні на корпоративних засадах» пропонують розглядати лікарні як корпоративні структури та підвищувати якість надання медичних послуг засобами вдосконалення системи корпоративного управління. Автори зазначають, що підходи щодо вдосконалення системи охорони здоров'я повинні базуватися на таких аспектах:

- визначення і виокремлення складових здоров'я за його елементами та чинниками прямого та непрямого впливу;

- уточнення складових елементів системи охорони здоров'я на певній території та їх основних процесів, які впливають на стан здоров'я;

- становлення до людини як до безпосереднього і активного елемента системи охорони здоров'я;

- вироблення способів поєднання інтересів людини як носія індивідуального здоров'я із системою охорони й підтримки здоров'я;

- формування механізму комунікативної взаємодії і спільного розвитку елементів територіальної системи охорони здоров'я;

- побудова корпоративних мереж співпраці учасників у регіональній(місцевій) системі охорони здоров'я;

- вибудовування схем систематичного всебічного аналізу й оцінювання стану здоров'я;

- створення інституційних, нормативно-правових і методичних засад запровадження корпоративних відносин і корпоративного управління в модернізаційні процеси управління охороною здоров'я [1].

Таблиця 1

Основні напрями досліджень економіки та менеджменту закладів охорони здоров'я
[складено автором]

№	Науковці	Тематика досліджень
1.	Бобровська О., Хажило І.	Розвиток управління сферою здоров'я в Україні на корпоративних засадах
2.	Єлісеєва О.К.	Застосування статистичних методів в оцінці стану та діяльності медичної галузі України
3.	Єрошкіна Т.В.	Менеджмент та маркетинг закладу охорони здоров'я та критерії якості надання медичних послуг
4.	Зима І.Я.	Напрями вдосконалення діяльності комунальних закладів охорони здоров'я
5.	Поживілова О.В.	Функціонування приватних закладів у сфері охорони здоров'я
6.	Рогова О.Г.	Страхування професійних ризиків у закладі охорони здоров'я
7.	Сазонець І.Л.	Стратегічні напрямки розвитку закладів охорони здоров'я та методи вимірювання та оцінки ефективності їх діяльності та якості надання медичних послуг
8.	Сазонець О.М.	Процеси інформатизації закладів охорони здоров'я та створення інформаційних систем медичної сфери
9.	Саричев В.І.	Глобальні та національні економічні механізми вдосконалення системи охорони здоров'я як складової людського розвитку
10.	Симонян А.В.	Визначення господарсько-правового статусу суб'єкта медичної практики
11.	Шевцов В.Б.	Заклади охорони здоров'я в системі державного управління розвитком процесу охорони здоров'я

Теоретичні напрацювання науковців щодо посилення корпоративної складової у функціонуванні закладів охорони здоров'я та їх реструктуризація їх у неприбуткові підприємства вже підкріплені практичними рекомендаціями на державному рівні. Міністерством охорони здоров'я України 14.04.2017 р. схвалено «Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства». Перевагами перетворення закладів охорони здоров'я із бюджетної установи у комунальне некомерційне підприємство за думкою членів робочої групи, що готувала Рекомендації є наступні:

керівник закладу охорони здоров'я, що діє у статусі підприємства, отримує значно більшу, ніж це можливо в умовах статусу бюджетної установи, свободу у розпорядженні активами, фінансами та формуванні кадрової політики ЗОЗ,

визначенні внутрішньої організаційної структури закладу;

заклад охорони здоров'я (підприємство) має можливість самостійно встановлювати будь-які форми оплати праці працівників, що допускаються законодавством;

фінансування закладу охорони здоров'я зі статусом підприємства здійснюється не за постатейним кошторисом витрат, а на основі власного фінансового плану, що дозволяє такому ЗОЗ бути більш гнучкими та самостійними у прийнятті рішень порівняно із суб'єктами, що мають статус бюджетної установи;

право закладу охорони здоров'я(підприємства) утворювати об'єднання підприємств з іншими закладами, які також діють у статусі підприємства, з метою перерозподілу функцій між ними та спільної оптимізації використання матеріальних, людських та фінансових ресурсів ЗОЗ – членів

об'єднання;

заклад охорони здоров'я(підприємство) може наймати за договорами підряду лікарів фізичних осіб – підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію на здійснення господарської діяльності з медичної практики [5].

Питання формування нової концепції управління закладами охорони здоров'я розглядаються на спеціалізованих конференціях. «Приватний медичний заклад: економіка та управління» таку назву мала Всеукраїнська науково-практична конференція, що пройшла у м. Києві у вересні 2014 року. Найбільш цікаві положення щодо проблем функціонування приватних медичних закладів України, що були висловлені провідними науковцями, лікарями, менеджерами медицини представлені в таблиці 2. Протягом двох днів учасники конференції – медичні працівники-організатори системи охорони здоров'я,

практикуючі управлінці сфери надання медичних послуг і юристи, ділилися унікальними знаннями, досвідом і кваліфікованими порадами, допомагаючи вирішити актуальні проблеми, які виникають у щоденній практичній роботі.

Ідея створення конференції базується на багаторічному практичному досвіді роботи організаторів у сфері медицини. Надаючи консалтингові послуги лікувально-профілактичним установам (ЛПУ) і впроваджуючи електронні медичні системи (компанія "МедЕксперт") чи юридичні послуги медичним закладам і приватно практикуючим лікарям (ЮК "Бабич і Партнери"), висвітлюючи актуальні медико-правові заходи і надаючи спеціалізовані поради та послуги медичним працівникам (Медико-правовий портал "103-law.org.ua"), організатори постійно допомагають своїм клієнтам вирішувати широкий спектр питань.

Таблиця 2

Тематика досліджень в сфері економіки та управління приватними медичними закладами [13]

№	Учасник конференції	Організація	Тематика досліджень
1.	К.В. Бондаренко	Компанія «МедЕксперт»	Необхідність створення дієвої концепції приватного закладу охорони здоров'я, що ґрунтується на дослідженні ринкового середовища, рівні платоспроможності майбутніх клієнтів та запровадженні нових форм надання медичних послуг
2.	С.В. Антонов	Центр медичного права	Необхідність вдосконалення системи ліцензування та акредитації приватних закладів охорони здоров'я. Система повинна надавати реальну оцінку якості медичних послуг, не бути громіздкою та бюрократизованою та мати елементи моніторингу
3.	Р.Ю.Гревцова	Інститут медичного і фармацевтичного права та біоетики Академії адвокатури України	Юридичні ризики при відкритті та проведенні господарської діяльності приватних медичних закладів повинні бути мінімізовані за рахунок ефективного державного менеджменту
4.	О.І. Бабич	Юридична компанія "Бабич і Партнери"	Внутрішні нормативні документи приватного медичного закладу повинні відповідати нормам законодавства
5.	О.А. Беденко-Зваридчук	Комітет з медичного права Асоціації правників України	Особливості оформлення трудових відносин з медичними працівниками в приватних медичних закладах повинні відповідати нормам законодавства та мати стимулюючий характер

продовження табл. 2

6.	Т.В. Сингаївська	Клініка "Ісіда"	Управління якістю у медичному закладі на базі міжнародних стандартів якості ISO. Створення такої системи є громіздким та тривалим процесом, але нова структура управління якістю повинна створювати належні умови і для роботи і для лікування
7.	О.Г. Рогова	Кафедра менеджменту та економіки в сімейній медицині Харківської медичної академії післядипломної освіти	Страховання професійних ризиків у закладі охорони здоров'я повинно охоплювати всі обов'язкові види страхування та надавати можливості персоналу бути застрахованими на добровільних основах у відповідності до профілю діяльності закладу.

Як можна побачити з табл. 2 спектр питань щодо функціонування приватних закладів охорони здоров'я є дуже широким. Більш концентрованою формою визначення цих проблем є думка Поживілової О.В., яку вона виклала в роботі «Функціонування приватних закладів у сфері охорони здоров'я»: «Специфіка роботи приватного практикуючого лікаря полягає в тому, що його професійна діяльність здійснюється на межі охорони здоров'я, економіки та права. Для продуктивної діяльності в сучасних умовах спеціалісти повинні мати економічне мислення, орієнтуватися в законодавстві у сфері підприємництва, знати основи маркетингу та менеджменту, вміти оперативно приймати раціональні рішення в постійно змінних ситуаціях... В контексті даної проблематики подальшого дослідження потребують:

- питання гармонізації національного законодавства України в галузі охорони здоров'я з правовими стандартами Європейського Союзу;
- правове регулювання прав медичних і фармацевтичних працівників та їх юридична відповідальність за професійні правопорушення;
- кодифікація національного законодавства, розробка та прийняття Медичного кодексу України» [12].

Порівнявши діяльність закладів охорони здоров'я з діяльністю та проблемами закладів споріднених сфер діяльності суспільства, наприклад таких як санаторно-курортні підприємства, можна відзначити, що проф. Сазонець І.Л., досліджуючи проблеми санаторно-курортних закладів визначив проблеми, які повною мірою можна віднести і до проблем

функціонування закладів охорони здоров'я. До таких проблем можна віднести: практичний лікар часто не має достовірної інформації про стан санаторно-курортних організацій; заклади підлаштовуються під туристичні сезони. Сезонність є постійним явищем в діяльність закладів охорони здоров'я; відсутній механізм надання послуг пацієнтам різних соціальних груп; недостатньо ефективним є механізм відбору закладів охорони здоров'я та санаторно-курортних закладів для реалізації соціальних програм; недостатнє законодавче та нормативне забезпечення санаторно-курортної та лікувальної діяльності; диспропорції в необхідності лікування громадян та можливостями отримати таке лікування у різноманітних формах; міграція населення та нові форми трудової зайнятості впливають на методи надання медичної допомоги; недостатній обсяг соціальної, державної реклами, низький рівень інформування населення про нові можливості закладів охорони здоров'я та санаторно-курортних закладів; відсутність ефективної системи розвитку наукових досліджень та інтеграція наукових досліджень та практики охорони здоров'я; недостатній рівень підготовки та перепідготовки кадрів для закладів охорони здоров'я та санаторно-курортних закладів [8].

Всі конкретні проблеми функціонування закладів охорони здоров'я можна виокремити на теоретичному рівні як аспекти, що характеризують трансформацію принципів діяльності закладів охорони здоров'я від перехідної економіки до ринкової економіки. На теперішній час ми дійсно є свідками останньої

спроби повернути діяльність закладів охорони здоров'я на ринкові рейки.

Як ми можемо побачити з порівняльної таблиці для адміністративно-командної система притаманною була централізація, поєднання

перспективного та поточного планування, ґрунтування на кількісних показниках, залишкове фінансування, декларативність, обмеження контрольними цифрами.

Таблиця 3

Основні принципи планування діяльності системи охорони здоров'я (залежно від типу економіки) [складено автором]

Тип системи		
Адміністративно-командна	Перехідна	Ринкова
Централізація, поєднання перспективного та поточного планування, ґрунтування на кількісних показниках, залишкове фінансування, декларативність, обмеження контрольними цифрами	Децентралізація, перехід від кількісних показників до якісних, орієнтація на виконання стандартів якості на медичні послуги, урахування колективного й індивідуального внеску в результати діяльності, формування багатукладності економіки охорони здоров'я та багатоканальності її фінансування	Економічна та соціальна доцільність, забезпечення оптимального співвідношення між зростаючими потребами на медичні послуги та витратами на охорону здоров'я

Слід зазначити, що спадок адміністративно-командної системи в діяльності закладів охорони здоров'я є і на теперішній час дуже потужним. Конкретні прийоми та методи в організації діяльності закладів охорони здоров'я залишились ще з радянських часів. Це стосується нормативів обслуговування пацієнтів. Формування розкладу роботи закладів охорони здоров'я, системи підготовки та перепідготовки лікарів та ін.

Довгий час існуюча система охорони здоров'я, а разом з нею і заклади охорони здоров'я перебували в стані перехідного періоду від командно-адміністративної системи до ринкової системи. Для такого перехідного періоду характерним є децентралізація, перехід від кількісних показників до якісних, орієнтація на виконання стандартів якості на медичні послуги, урахування колективного й індивідуального внеску в результати діяльності, формування багатукладності економіки охорони здоров'я та багатоканальності її фінансування. Однак на цьому етапі практично не діяли ринкові економічні механізми

фінансової та матеріальної зацікавленості закладів охорони здоров'я в наданні якісних послуг. Реформи в цій сфері носили більше декларативний характер і були зумовлені необхідністю скорочення бюджетного фінансування закладів охорони здоров'я.

Саме тому сучасний дійсно ринковий етап розвитку діяльності закладів охорони здоров'я характеризує економічна та соціальна доцільність, забезпечення оптимального співвідношення між зростаючими потребами на медичні послуги та витратами на охорону здоров'я. На цьому етапі необхідно вирішити завдання, які на перший погляд є різними за своєю спрямованістю: по-перше, підвищити якість надання медичних послуг, по-друге, перевести надання медичних послуг на фінансову основу і, по-третє, максимально розширити коло користувачів медичними послугами з урахуванням їх доступності для всіх вікових категорій та різних за матеріальним статком верств населення.

Вирішувати ці питання можуть заклади охорони здоров'я різних організаційно-правових форм. Як ми вже побачили з аналізу робіт

науковців на функціонування закладів охорони здоров'я в нових, не притаманних для нашої системи формах покладаються великі надії. В цілому, можна погодитися із думкою Симонян А.В., яка уточнює сучасну класифікацію закладів охорони здоров'я наступним чином: а) формою власності (державні, комунальні, приватні); б) метою здійснення господарської діяльності (діють з метою одержання прибутку або без цієї мети, а для досягнення соціальних результатів); в) доступністю медичної допомоги та іншого медичного обслуговування (загальнодоступні, відомчі та інші заклади охорони здоров'я, що обслуговують лише окремі категорії населення за професійною, відомчою або іншою не пов'язаною із станом здоров'я ознакою); напрямом діяльності (лікувально-профілактичні, санітарно-профілактичні та заклади медико-соціального захисту); спеціалізацією (однопрофільні, багатпрофільні тощо) [9].

Поки важко давати прогнози щодо найбільш ефективного використання різних форм функціонування закладів охорони здоров'я

в Україні. Цікавим підходом є дослідження Зими І.О., який визначив думки щодо трансформації та напрямів розвитку закладів охорони здоров'я пацієнтів КЗ «Рівненська обласна клінічна лікарня» та медичного персоналу цього ж закладу охорони здоров'я. В табл. 4 проведено порівняння цих думок, яке надає можливість побачити, що медичний склад лікарні більш налаштований на впровадження фінансово-економічних складових реформування діяльності закладу охорони здоров'я, в той час, як пацієнти лікарні більшою мірою віддають перевагу більш традиційним методам підтримки медицини. Наприклад, вони вважають за доцільне підтримку закладів охорони здоров'я з боку міжнародних організацій, поширення діяльності міжнародних організацій на територію України, сприяння розширенню матеріальних ресурсів населення, розвиток можливостей спеціалізованого лікування в стаціонарі, підвищення санітарної культури населення, оптимізація мережі установ охорони здоров'я, вдосконалення діяльності управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Таблиця 4

Порівняльні критерії оцінки розвитку закладів охорони здоров'я за думкою лікарів та за думкою пацієнтів [складено автором на основі 3]

Порівняльні критерії оцінки розвитку закладів охорони здоров'я за думкою лікарів	Порівняльні критерії оцінки розвитку закладів охорони здоров'я за думкою пацієнтів
1. Можливість вибору лікаря застрахованими особами у порядку, встановленому законодавством;	1. Підтримку закладів охорони здоров'я з боку міжнародних організацій
2. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності страховика, інших органів та посадових осіб у сфері солідарного медичного страхування;	2. Поширення діяльності міжнародних організацій на територію України;
3. Надання достовірних документів та інформації, що необхідні для отримання медичних послуг та лікарських засобів за рахунок коштів державного солідарного медичного страхування;	3. Розвиток фінансової інфраструктури на ринку фінансових послуг, що надасть можливість розвитку недержавних комерційних форм охорони здоров'я;
4. Розроблення деталізованого опису, тарифів і коригувальних коефіцієнтів;	4. Сприяння розширенню матеріальних ресурсів населення;
5. Введення ставок на пролікований випадок;	5. Розвиток можливостей спеціалізованого лікування в стаціонарі;
6. Реорганізація лікарень у самостійні некомерційні муніципальні установи.	6. Підвищення санітарної культури населення;
	7. Оптимізація мережі установ охорони здоров'я;
	8. Вдосконалення діяльності управління фізичною культурою і спортом на регіональному рівні.

Професор Т.В. Єрошкіна в роботі «Основи менеджменту та маркетингу в медицині» пропонує свій перелік, який визначає якість та повноту надання медичних послуг закладами охорони здоров'я [6].

На нашу думку такі підходи до аспектів діяльності закладу охорони здоров'я є дуже теоретичними та носять доволі філософську спрямованість. Вітчизняні вчені пропонують більш конкретні методи оцінки діяльності закладів охорони здоров'я. Так, Д.І. Медяник та В.О. Липчанський в статті «Особливості ефективного управління закладами охорони здоров'я» визначають, що основні показники ефективної діяльності такого закладу необхідно визначати за наступними напрямками:

1. за видом ефективності: медична, соціальна, економічна;
2. за рівнем: рівень роботи лікаря, рівень роботи підрозділів, рівень роботи медичних закладів, рівень роботи галузі охорони здоров'я, рівень народного господарства;
3. по етапах, або розділах роботи: на етапі попередження захворювання, на етапі лікування захворювання, на етапі реабілітації;
4. за обсягом роботи: ефективність лікувально-профілактичних закладів, ефективність медико-соціальних програм;
5. за способом вимірювання результатів: через зниження втрат ресурсів, через економію ресурсів, через додатково отриманий результат, інтегрований показник, який враховує всі результати;
6. за витратами: за витратами суспільної праці, сумарний показник за витратами живої та суспільної праці;
7. за формою показників: нормативні показники здоров'я населення, показники трудових витрат, вартісні показники[4].

Серед науковців-економістів, що надали рекомендації щодо визначення критеріїв оцінки закладу охорони здоров'я необхідно визначити науковий внесок Сазонця І.Л., який запропонував етапи планування і розробки критеріїв закладу охорони здоров'я: визначення об'єкту оцінки та переліку можливих показників для його оцінки; визначення варіантів формування критеріїв, які значною мірою залежать від спрямованості закладу охорони здоров'я, його статусу, місця в системі медичної

допомоги; після обрання найбільш ефективного варіанту критерію обирається набір показників для його оцінки; формування ієрархії критеріїв. Критеріям можуть бути надані бали і вони можуть бути оцінені по спеціальній шкалі; експертна оцінка критеріїв; формування методичних підходів до визначення рангу закладу охорони здоров'я в обраній групі закладів; апробація розробленої методики, моніторинг та контроль [7].

Якщо комплексно розглядати систему функціонування закладів охорони здоров'я як поєднання медичної, юридичної та економічної діяльності, то доцільно навести матеріали Шевцова В.Г., який в дисертаційній роботі продемонстрував схему функціонування закладів охорони здоров'я в системі державного управління розвитком процесу охорони здоров'я. У відповідності до його пропозицій державно-ринковий механізм функціонування системи закладів охорони здоров'я базується на організаційних, фінансових, регуляторних та контрольних заходах, а оцінка діяльності закладів охорони здоров'я визначається у формі наступних критеріїв: задоволеність суспільства медичною допомогою та послугами, захищеність суспільства від фінансових ризиків на випадок хвороби, загальний стан здоров'я громадян [11].

Висновки. Підводячи підсумки дослідження перспективних напрямів розвитку закладів охорони здоров'я, слід зазначити наступні основні положення:

1. Сьогодні практично усіма науковцями та на рівні державного управління визначено доцільність перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства, що в свою чергу потребує модернізації менеджменту та маркетингу цих установ та пошуку нових механізмів фінансування;

2. Автори вбачають значну перспективу у розвитку закладів охорони здоров'я з процесами створення та вдосконалення процедур корпоративного управління;

3. Менеджмент та маркетинг в закладах охорони здоров'я повинен бути побудованим на основі пріоритету якості надання медичних послуг;

4. Спеціалізація та напрями розвитку закладу охорони здоров'я повинні спиратися на

потреби регіону, матеріальний статок його мешканців і відповідати цілісній корпоративній структурі закладів охорони здоров'я, яка склалася в регіоні;

5. Функціонування приватних закладів охорони здоров'я в регіоні повинно доповнювати існуючу структуру комунальних закладів та надавати якісні медичні послуги на принципах самофінансування;

6. Санаторно-курортні, оздоровчі заклади повинні гармонійно доповнювати структури закладів охорони здоров'я, що надають медичні послуги;

7. Необхідно чітко визначити господарсько-правовий статус закладів охорони здоров'я та інших суб'єктів надання медичної допомоги з метою впорядкування механізмів їх фінансування та системи взаємовідносин в сфері державного управління;

Інформатизація на теперішній час є пріоритетом розвитку для підприємств всіх сфер діяльності, однак зміна організаційно-правових форм закладів охорони здоров'я, перехід на нову систему фінансування, нові вимоги менеджменту та корпоративних процедур в закладах охорони здоров'я, необхідність нових форм роботи з пацієнтами робить цей процес ще більш актуальним.

Список використаних джерел

1. Бобровська О., Хожило І. Розвиток управління сферою охорони здоров'я в Україні на корпоративних засадах. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2010. № 4. С. 25–28.
2. Єлісеєва О. К., Саричев В. І. Сучасний стан оцінювання регулювання медичної галузі. *Система державної статистики в Україні: сучасний стан, проблеми, перспективи* : зб. наук. праць XIII Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди Дня працівників статистики (2015 р.). К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. С. 26–29.
3. Зима І. Я. Визначення напрямів реформування управління сферою охорони здоров'я на основі опитування експертів. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018. № 1. С. 28–35.
4. Медяник Д. І., Липчанський В. О. Особливості ефективності управління закладами охорони здоров'я. *Наукові записки*. 2016. № 19. С. 23–29.
5. Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з

бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства / упоряд. та голов. ред. Гавриш Т. С. Київ : МОЗ України, 2017. 55 с.

6. Основи менеджменту і маркетингу в медицині : навч. посіб. / Т. В. Єрошкіна, О. П. Татаровський, Т. М. Полішко, С. С. Борисенко. Д. : РВВ ДНУ, 2012. 64 с.

7. Сазонець І. Л. Оціночні параметри якості рекреаційної діяльності санаторно-курортних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 7. С. 15–18.

8. Сазонець І. Л. Концептуальні основи державного регулювання розвитку рекреаційної діяльності санаторно-курортних підприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 6. С. 5–8.

9. Симонян А. В. Господарсько-правовий статус суб'єктів медичної практики : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Вінниця, 2016. 20 с.

10. Саричев В. І. Глобальні та національні економічні механізми вдосконалення системи охорони здоров'я як складової людського розвитку. *Вісник НУВГП. Економіка*. Рівне : НУВГП, 2013. Вип. 2(62). С. 422–431.

11. Шевцов В. Г. Державне управління розвитком медичної допомоги в умовах реформування системи охорони здоров'я : автореф. дис. ... канд. держ. упр. : 25.00.02. Харків, 2011. 20 с.

12. Поживілова О. В. Функціонування приватних закладів у сфері охорони здоров'я. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01\(5\)/11povsoz.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01(5)/11povsoz.pdf): (дата звернення: 15.03.2019).

13. Приватний медичний заклад: організація та управління. URL: <https://z-l.com.ua/upload/journals/38/block38site9.pdf>. (дата звернення: 15.03.2019).

References

1. Bobrovska O., Khozhylo I. Rozvytok upravlinnia sferoiu okhorony zdorovia v Ukraini na korporatyvnykh zasadakh. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. 2010. № 4. S. 25–28.
2. Yeliseieva O. K., Sarychev V. I. Suchasnyi stan otsiniuvannia rehuliuivannia medychnoi haluzi. *Systema derzhavnoi statystyky v Ukraini: suchasnyi stan, problemy, perspektyvy* : zb. nauk. prats XIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. z nahody Dnia pratsivnykiv statystyky (2015 r.). K. : DP «Inform.-analit. ahentstvo», 2015. S. 26–29.

- 3.** Zyma I. Ya. Vyznachennia napriamiv reformuvannia upravlinnia sferoiu okhorony zdorovia na osnovi opytuvannia ekspertiv. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2018. № 1. S. 28–35.
- 4.** Medianyuk D. I., Lypchanskyi V. O. Osoblyvosti efektyvnosti upravlinnia zakladamy okhorony zdorovia. *Naukovi zapysky*. 2016. № 19. S. 23–29.
- 5.** Metodychni rekomendatsii z pytan peretvorennia zakladiv okhorony zdorovia z biudzhetykh ustanov u komunalni nekomertsiiini pidpriemstva / uporiad. ta holov. red. Havrysh T. S. Kyiv : MOZ Ukrainy, 2017. 55 s.
- 6.** Osnovy menedzhmentu i marketynhu v medytsyni : navch. posib. / T. V. Yeroshkina, O. P. Tatarovskyi, T. M. Polishko, S. S. Borysenko. D. : RVV DNU, 2012. 64 s.
- 7.** Sazonets I. L. Otsinochni parametry yakosti rekreatsiinoi diialnosti sanatorno-kurortnykh pidpriemstv. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2017. № 7. S. 15–18.
- 8.** Sazonets I. L. Kontseptualni osnovy derzhavnoho rehuliuвання rozvytku rekreatsiinoi diialnosti sanatorno-kurortnykh pidpriemstv. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2017. № 6. S. 5–8.
- 9.** Symonian A. V. Hospodarsko-pravovyi status subiektiv medychnoi praktyky : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.04. Vinnytsia, 2016. 20 s.
- 10.** Sarychev V. I. Hlobalni ta natsionalni ekonomichni mekhanizmy vdoskonalennia systemy okhorony zdorovia yak skladovoi liudskoho rozvytku. *Visnyk NUVHP. Ekonomika*. Rivne : NUVHP, 2013. Vyp. 2(62). S. 422–431.
- 11.** Shevtsov V. H. Derzhavne upravlinnia rozvytkom medychnoi dopomohy v umovakh reformuvannia systemy okhorony zdorovia : avtoref. dys. ... kand. derzh. upr. : 25.00.02. Kharkiv, 2011. 20 s.
- 12.** Pozhyvilova O. V. Funktsionuvannia pryvatnykh zakladiv u sferi okhorony zdorovia. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01\(5\)/11povsoz.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01(5)/11povsoz.pdf): (data zvernennia: 15.03.2019).
- 13.** Pryvatnyi medychnyi zaklad: orhanizatsiia ta upravlinnia. URL: <https://z-l.com.ua/upload/journals/38/block38site9.pdf>. (data zvernennia: 15.03.2019).

Рецензент: д.е.н., професор С. О. Левицька